

3. Єнгалічева І. В. Ігрові технології у соціальній роботі з дітьми групи ризику: переваги та недоліки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2023. Вип. 2 (53). С. 48–51.

4. Єнгалічева І. В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до роботи з педагогічно занедбаними учнями: монографія. Черкаси: «Брама», 2015. 248 с.

5. Ліпко А. Робота з учнями «групи ризику»: методична розробка. Кривий ріг, 2016. 16 с. URL: <https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-na-temu-roboty-z-uchnyami-grupi-riziku-11820.html> (дата звернення 22.10.2023).

6. Поняття «діти групи ризику». URL: <https://mojaosvita.com.ua/pedagogika/diti-grupi-riziku/> (дата звернення 18.10.2023).

7. Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи: навч.-метод. посіб. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.

РОБОТА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З РОЗВИТКУ НАВИЧОК КІБЕРГІГІЄНИ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Кива А. В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
alinastarokozkogo@gmail.com*

Впровадження та застосування цифрових технологій є важливим серед численних інноваційних напрямків розвитку навчання і освіти в цілому. Розробляється безліч інформаційних сервісів, які можна впроваджувати і ефективно використовувати в навчальному процесі та для свого професійного розвитку. Багато споживачів користуються такими цифровими ресурсами, але не займаються питаннями захисту даних. Але захист інформації є дуже важливим, оскільки часто використовуються особисті дані дітей та підлітків. Тому важливими є питання безпеки в інтернеті, що є особливим компонентом ширших ідей кібербезпеки та комп'ютерної безпеки, що включає в себе такі складові як: безпека браузера, поведінка в Інтернеті, безпека мережі.

Мета статті полягає в визначенні змісту роботи соціальних педагогів з формування у дітей навичок кібергігієни.

Міжнародні дослідження, зокрема проведене у 2015 р. опитування Global Privacy Enforcement Network (GPEN) у відповідь на занепокоєння щодо освітніх програм для дітей та веб-ресурсів, засвідчило, що дві третини з 1494 проаналізованих веб-сайтів і додатків не мали жодних засобів захисту, які дозволили б дітям (або їхнім батькам) обмежити розкриття особистих даних. Опитування GPEN 2016 року, присвячене IoT, підтвердило, що 59% досліджених та проаналізованих пристроїв IoT не надають належної інформації про те, як вони збирають,

використовують і розголошують особисту інформацію користувачів. Крім того, у звіті Всесвітньої організації охорони здоров'я 2016 року про рекламу їжі в Інтернеті, націлену на дітей, було зроблено висновок, що батьки не знали які форми реклами використовуються кампаніями, що спрямовані на дитячу аудиторію і які ризики з цим пов'язані [1, с. 315].

Оскільки на сьогодні існує багато ризиків, серед яких COVID-19 та військові дії, що спричинило запровадження дистанційної форми навчання, тобто значну частину свого часу діти і підлітки і навчального, не лише особистого часу, проводять в Інтернеті, важливо розуміти, які загрози інтернет-безпеці існують. Серед таких загроз можна виділити:

- злом (сторонні неавторизовані користувачі отримують доступ до комп'ютерних систем, облікових записів електронної пошти або веб-сайтів);

- віруси або зловмисне програмне забезпечення (може нанести шкоду даним або зробити системи вразливими до інших загроз);

- крадіжка особистих даних (злочинці викрадають особисті дані та фінансову інформацію) [4, с. 11].

На сьогодні існують онлайн ресурси в Україні, які навчають кібергієні. Одним з таких ресурсів є освітній серіал «Основи кібергієни», який розміщено на Національній онлайн-платформі для розвитку цифрової грамотності «Дія.Цифрова Освіта» [2].

Серіал було створено в рамках проекту «Посилення спроможностей українських державних органів у сфері кібергієни та кібербезпеки», що реалізується Координатором проектів ОБСЄ в Україні за підтримки Міністерства закордонних справ і міжнародного розвитку Великобританії та Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та знайомить слухачів із базовими принципами кібергієни та типовими алгоритмами дій у разі виявлення ознак інформаційних атак на реальних прикладах.

Наступним ресурсом є освітній онлайн-курс «Основи кібергієни» [3] Курс розраховано на здобувачів освіти 8-11 класів закладів загальної середньої освіти, вихованців закладів позашкільної освіти. Основна мета, це формування уявлення про небезпеки у віртуальному просторі та правила безпечного користування інтернетом. Курс знайомить з основними

загрозами у віртуальному просторі; вразливістю програмного забезпечення; основними способами генерування та зберігання надійних паролів; правилами безпечного користування інтернетом, електронною поштою та месенджерами. Навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій у режимі онлайн на платформах «Google Classroom» і «Zoom». Слід зазначити, що кібергігієна має бути включена в плани дистанційного навчання. Це є запорукою безпеки та дотримання конфіденційності, які сприятимуть навчанню.

Соціальним педагогам необхідно постійно проводити роз'яснювальну роботу з батьками, залучаючи їх до участі у вирішенні проблем, що виникають. Як уже було сказано раніше, перешкодою в цьому питанні найчастіше є «технологічний розрив» поколінь – діти знають і вміють набагато більше, ніж їхні батьки. В цьому випадку можна порадити батькам звернутися до дитини з проханням навчити користуватися тим чи іншим сервісом. Основна теза, яку потрібно донести до батьків: необхідність побудови довірчих поважних стосунків з дитиною. Тільки під час спокійних бесід та розбору прикладів можна привернути увагу дитини до проблеми [4, с. 114].

Слід зазначити, що технології розвиваються, виникають нові послуги, молодь їх освоює раніше за інших. Тому виникає необхідність у такому напрямку роботи соціального педагога, який буде полягати в дослідженні нових сервісів з позицій можливих загроз та інформувати зацікавлену громадськість. А також виникає необхідність з розвитку цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу: учнів, батьків, вчителів, адміністративного персоналу навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В. Ю., Буров О. Ю., Дементієвська Н. П. Кібербезпека в цифровому навчальному середовищі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 70. № 2. С. 313–331.
2. Кібербезпека в сучасному світі: вебінар. *Рівненський фаховий коледж*. URL: <https://rcnubip.org.ua/news/2023/03/31/vebinar-kiberbezpeka-v-suchasnomu-sviti/>
3. Основи кібергігієни : онлайн-курс. URL: <https://cybereducation.org/>
4. Сопілко І. М. Інформаційна безпека та кібербезпека: порівняльно-правовий аспект. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2021. Т. 2 (59). С. 110–115.